
Betænkning afgivet af Arbejdsmarkedsudvalget den 14. maj 2008

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om lige løn til mænd og kvinder

(Præcisering af princippet om lige løn, definitioner, ophævelse af godtgørelsesloft m.v.)

[af beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frederiksen)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 28. marts 2008 og var til 1. behandling den 11. april 2008. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Arbejdsmarkedsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og beskæftigelsesministeren sendte den 27. februar 2008 dette udkast til udvalget, jf. AMU alm. del - bilag 115. Den 27. marts 2008 sendte beskæftigelsesministeren de indkomne høringssvar, et notat og et ligestillingsnotat herom til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 2 spørgsmål til beskæftigelsesministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. Udvalgets spørgsmål og ministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen. Derudover er to af udvalgets spørgsmål på L 41 og ministerens svar herpå optrykt som bilag 3 til betænkningen.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Udvalget indstiller lovforslaget til vedtagelse uændret.

Socialdemokratiets medlemmer af udvalget vil gerne påpege, at Socialdemokratiet slet ikke anser det for en optimal implementering af EU direktivet om ligeløn til mænd og kvinder. Socialdemokratiet havde håbet på, at alle dele af direktivet var blevet nyttiggjort med henblik på for alvor at få gjort op med ulige løn.

Socialdemokratiet håbede, at Danmark med denne lov kom til at leve op til EU's recastdirektiv, med hensyn til kravene til et ligebehandlingsorgan, der kunne fremme, evaluere, overvåge og støtte ligebehandling af mænd og kvinder, ligesom det kunne foretage uafhængige undersøgelser. Altså et uafhængigt organ med initiativret. Socialdemokratiet synes Danmark mangler et ligestillingsombud og et videnscenter for ligestilling mellem mænd og kvinder i stil med det, en række EU lande har.

Socialdemokratiet har også arbejdet på, at arbejdsgivernes pligt til at sørge for, at der ikke diskrimineres på grund af køn i forbindelse med diverse jobvurderingssystemer kom til at fremstå meget

tydeligere, end det er blevet tilfældet, ligesom Socialdemokratiet mener, at medarbejdere med denne lov skulle have været sikret adgang til virksomhedens løninformation samt kriterier og vurderinger i forbindelse med lønfastsættelsen. Uden reelt indblik i løndannelsen i egen virksomhed er det umuligt at vide, om man diskrimineres.

Det havde også været ønskeligt, at Folketinget havde benyttet denne lejlighed til at få indarbejdet recastdirektivets krav om social dialog. Som lovgivere kan man godt sende det signal til arbejdsmarkedets parter, at man forventer parterne arbejder med ligestillingsspørgsmål og indfører regler herom i overenskomsten.

Socialdemokratiet er også utilfredse med, at direktivets artikel 3 om positive foranstaltninger, der kan hjælpe til at sikre ligestilling på arbejdsmarkedet, er udeladt helt i lovforslaget. Socialdemokratiet tror faktisk, at netop spørgsmålet om positiv særbehandling kan være med til at afhjælpe de negative virkninger, der eksisterer på det danske arbejdsmarked.

Endelig havde Socialdemokratiet helt aktuelt regnet med at kunne få præciseret kommunernes og statens forpligtigelse til at arbejde for ligestilling mellem mænd og kvinder i deres egen rolle som parter på arbejdsmarkedet.

Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget støtter lovforslaget med den bemærkning, at der med dette lovforslag kun er tale om et lille hop på stedet, hvad angår bevægelsen hen imod mere og bedre ligestilling på det danske arbejdsmarked. Lovforslaget kunne, hvis regeringen havde de fornødne ambitioner på området, have været langt bedre.

Regeringen bør tage initiativ til indførelsen af et ligestillingsombud samt forbedre loven om kønsopdelte lønstatistikker.

Socialistisk Folkeparti bemærker, at Mainstreaming-netværket af 2005, som består af en lang række organisationer og interessenter på området, i skarpe vendinger kritiserer, at der ikke findes institutioner eller organisationer i Danmark, som kan løfte Rådsdirektivets krav. SF deler denne frustration og venter med længsel på initiativer fra regeringen, som reelt kan fremme ligestilling og ligebehandling på arbejdsmarkedet.

Det Radikale Venstres medlem af udvalget finder grundlæggende, at regeringens ambitionsniveau er alt for lavt i forbindelse med ligestilling. Det afspejles også ved implementeringen af dette direktiv. Særligt kan fremhæves to ting: I forhold til den foreslåede § 1 b, så vil Det Radikale Venstre rette opmærksomheden mod de ligestillingsmæssige vurderinger, som foretages i forbindelse med, at der fremsættes forslag til lov. Disse er ofte ikke gode nok, og det materiale, der er tilgængeligt, er ofte utilstrækkeligt. Derudover finder Det Radikale Venstre det utilfredsstillende, at regeringen ikke vil sikre en ordentlig implementering af direktivets artikel 20 om etableringen af et uafhængigt ligestillingsorgan. Regeringen har bl.a. afvist at give det kommende Ligebehandlingsnævn (jf. lovforslag nr. L 41) mulighed for at tage sager op af egen drift og har i forbindelse med behandlingen af L 41 henvist til Institut for Menneskerettigheder. Spørgsmålet har på udvalgets foranledning været forelagt instituttet til udtalelse og svarene er vedlagt denne betænkning som bilag. Institutet har i sin udtalelse påpeget, at instituttet ikke er tillagt mandat til efter dansk lovgivning at udføre kønsligestillingsfremmende opgaver efter ligebehandlingsdirektivet, og at indsatsen til fremme af ligestilling vil kunne styrkes, hvis instituttet formelt udpeges som specialiseret ligebehandlingsorgan for så vidt angår kønsligestilling. Det har beskæftigelsesministeren afvist at forholde sig til.

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurinn og Sambandsflokkurinn var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Jens Vibjerg (V) Peter Juel Jensen (V) Louise Schack Elholm (V) Sophie Løhde (V)
Bent Bøgsted (DF) Colette L. Brix (DF) Knud Kristensen (KF) fmd. Charlotte Dyremose (KF)
Anders Samuelsen (NY) Thomas Adelskov (S) Anne-Marie Meldgaard (S) Lone Møller (S) nfm.
Thomas Jensen (S) Eigil Andersen (SF) Karsten Hønge (SF) Morten Østergaard (RV)
Line Barfod (EL)

Inuit Ataqtigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Ny Alliance (NY)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqtigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2
Enhedslisten (EL)	4		

Oversigt over bilag vedrørende L 150

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar, høringsnotat og ligestillingsnotat, fra beskæftigelsesministeren
2	Eftersendelse af høringssvar fra Institut for Menneskerettigheder, fra beskæftigelsesministeren
3	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	1. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 150

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om etablering af et uafhængigt ligestillingsorgan, til beskæftigelsesministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om, hvornår ministeren konkret har tilskyndet parterne til, herunder særligt i forbindelse med de igangværende offentlige forhandlinger, at indføre ligestillingsregler, til beskæftigelsesministeren, og ministerens svar herpå

To af udvalgets spørgsmål til beskæftigelsesministeren og dennes svar herpå

Spørgsmålene og beskæftigelsesministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra S.

Spørgsmål 1:

Vil ministeren være indstillet på at arbejde for etableringen af et uafhængigt ligestillingsorgan, fx i form af et ligestillingsombud, og vil ministeren tilskynde arbejdsmarkedets parter til at indskrive forbuddet mod forskelsbehandling i de kollektive overenskomster, således at Danmark lever op til EU-reglerne på området?

Svar:

I overensstemmelse med de almindelige principper for implementering af direktiver, der angår arbejdsmarkedet, er udgangspunktet for dette lovforslag en minimumsimplementering. Jeg mener ikke, der efter det omarbejdede ligebehandlingsdirektiv er en forpligtelse til at oprette et uafhængigt organ til fremme af ligestilling ud over de ligestillingsinstitutioner, der allerede er etableret.

Jeg har tidligere efter aftale med ligestillingsministeren, jf. mit svar på AMU alm. del spørgsmål 52, redegjort for de institutioner mv., der udfører uafhængig forskning mv. på området for kønsdiskrimination.

Universiteterne og Det Nationale Forskningscenter for Velfærd udfører således uafhængig forskning på området, ligesom KVINFO, der er et landsdækkende informations- dokumentations- og kulturcenter formidler kvinde- og kønsforskningens resultater til en bredt interesseret offentlighed.

Helt generelt tilskynder jeg på mange måder arbejdsmarkedets parter til at indføre ligestillingsaktiviteter i deres overenskomster. Det bemærkes, at forbuddet mod forskelsbehandling kan gennemføres ved kollektiv overenskomst, jf. ligelønslovens § 1, stk. 5, hvorefter arbejdsmarkedets parter i videst muligt omfang får mulighed for selv at gennemføre direktivet ved kollektiv overenskomst, men sker det ikke, er forbuddet mod forskelsbehandling gennemført i loven.

Spørgsmål 2:

I forlængelse af ministerens svar på L 150 - spørgsmål 1, hvor ministeren anerkender, at der påhviler ham en pligt til at tilskynde arbejdsmarkedets parter til at indføre ligestillingsreglerne i overenskomsterne, ønskes oplyst, hvornår ministeren konkret har tilskyndet parterne til, herunder særligt i forbindelse med de igangværende offentlige forhandlinger, at indføre ligestillingsregler?

Svar:

I ministeriet samarbejder vi i vidt omfang med arbejdsmarkedets parter om ligestillingsaktiviteter. Nedenfor er nævnt en række af de vigtigste eksempler:

- Ligelønsstatistikken opdateres med jævne mellemrum for at få overblik over, hvordan lønforskelle mellem kvinder og mænd udvikler sig. En opdatering er planlagt i efteråret 2008. Arbejdsmarkedets parter deltager i en følgegruppe herom.
- I samarbejde med DA og LO har vi i 2007 udarbejdet en ligelønsvejledning/guide til virksomhederne. Vejledningen skal understøtte virksomhedernes arbejde med at fremme ligeløn på arbejdspladserne.

- Den kønsopdelte lønstatistik på virksomhederne drøftes af arbejdsgiverrepræsentanter og lønmodtagerrepræsentanter i samarbejdsudvalgene som resultat af ændringen i ligelønsloven i 2006.
- Beskæftigelsesministeriet inviterer arbejdsmarkedets parter og eksperter på ligestillingsområdet til jævnlige seminarer for at afdække sammenhænge om ligeløn og det kønsopdelte arbejdsmarked.
- Barselsreglerne har en høj grad af fleksibilitet, som indbyder arbejdsmarkedets parter til at indføre løn under barselorlov til både mænd og kvinder i deres overenskomster.

**To af udvalgets spørgsmål til beskæftigelsesministeren på L 41 Forslag til lov om
Ligebehandlingsnævnet og dennes svar herpå**

Spørgsmålene og beskæftigelsesministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra S.

Spørgsmål 11:

Ministeren bedes, i forlængelse af svaret på L 41 - spørgsmål 7, oplyse, hvornår det nævnte udvalg om et forbud mod diskrimination pga. handicap forventes at have afsluttet sit arbejde?

Svar:

Jeg har til brug besvarelsen bedt om bidrag fra Velfærdsministeriet, der er koordinerende ministerium på handicapområdet.

Velfærdsministeriet har oplyst følgende:

Udvalget om et forbud mod diskrimination overgik i forbindelse med en ressortomlægning efter det seneste Folketingsvalg fra Økonomi- og Erhvervsministeriet til det nye Velfærdsministerium. Velfærdsministeriet er i øjeblikket ved at udarbejde en revideret tidsplan for udvalgets arbejde.

Spørgsmål 12:

Ministeren bedes kommentere udtalelsen fra Institut for Menneskerettigheder, jf. L 41- svar på spørgsmål 9, med særlig henblik på, hvordan svaret fra Institut for Menneskerettigheder harmonerer med ministerens henvisning til og fremhævelse af Instituttet under 1. behandlingen (og i ministerens svar på AMU alm. del - spørgsmål 52), som værende det organ, der overvåger spørgsmålet om ligebehandling pga. køn i Danmark og tager sager op af egen drift? Vil ministeren i forlængelse heraf arbejde for, at Institut for Menneskerettigheder opnår status som specialiseret ligebehandlingsorgan med de øgede kompetencer og resurser, der følger med?

Svar:

Indledningsvis vil jeg gerne udrydde en del misforståelser, der synes at være omkring spørgsmålet om oprettelsen af ligebehandlingsnævnet, om specialiserede ligebehandlingsorganer, og om kompetence til at tage sager op af egen drift.

Det foreslåede ligebehandlingsnævn i nærværende lovforslag skal kunne behandle konkrete sager om overtrædelse af den lovgivning, der opregnes i forslaget § 1, stk. 2-5. Ligebehandlingsnævnet skal kunne tilkende godtgørelse til den krænkede part, hvis lovgivningens forbud mod forskelsbehandling er overtrådt.

I forbindelse med oprettelsen af Ligebehandlingsnævnet nedlægges Ligestillingsnævnet, der i dag behandler sager om forskelsbehandling på grund af køn, samt Komitéen for Etnisk Ligebehandling, der i dag behandler klager over forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse. Disse to klageorganers kompetence i forbindelse med klagesagsbehandling er ikke ensartet, idet det alene er Ligestillingsnævnet, der kan træffe afgørelser og tilkende godtgørelser i sager om kønsdiskrimination, hvorimod Klagekomitéen alene kan give udtryk for sin opfattelse af, om der er sket en overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling.

Klagekomitéen kan i modsætning til Ligestillingsnævnet tage enkelt sager op af egen drift. Kompetencen til at tage sager op af egen drift fremgår ikke direkte af lov om etnisk ligebehandling, men fremgår af bemærkningerne til § 10, stk. 2, i lov om etnisk ligebehandling (lov nr. 374 af 28. maj 2003), hvoraf det bl.a. fremgår, at »Institut for Menneskerettigheder kan tage en sag op til behandling på grundlag af en klage fra en borger eller på andet grundlag, f.eks. presseomtale.« Klagekomitéen varetager denne opgave på Institutts vegne mht. enkelt sager.

En sådan mulighed for at tage enkelt sager op af egen drift foreslås ikke videreført i lov om Ligebehandlingsnævnet. Imidlertid er det vigtigt i den forbindelse at være opmærksom på Institut for Menneskerettigheders oprettelsesgrundlag.

Institut for Menneskerettigheder varetager, som det ligeledes fremgår af punkt 2.1.3. i de almindelige bemærkninger til nærværende lovforslag, de opgaver, der følger af artikel 13 i EU direktiv 2000/43/EF om ligebehandling af alle uanset race og etnisk oprindelse. Artikel 13 pålægger medlemsstaterne at oprette uafhængige organer for fremme af ligebehandling af alle uden forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse. Denne bestemmelse er gennemført i dansk ret ved § 2, stk. 2, i lov om oprettelse af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder.

Nærværende lovforslag medfører ingen ændringer i denne lovmæssigt fastsatte kompetence, og Instituttet vil fortsat have det som sin opgave, at:

- fremme ligebehandling af alle uden forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse,
- bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager over forskelsbehandling under hensynstagen til ofrenes, foreningernes, organisationernes og andre juridiske personers rettigheder,
- indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling, og
- offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling.

Spørgsmålet om rækkevidden af Institutts kompetence til fx at indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling er ikke nærmere defineret i lov om oprettelse af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder eller i bemærkningerne hertil. Det er min opfattelse, at hjemlen til at indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling betyder, at Institut for Menneskerettigheder vil kunne indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling, fx mht. generelle sager om »hvid hjemmehjælp« og danske taxa-chauffører af egen drift – uden at der er tale om enkelt sager. Denne opgave består altså uagtet at Klagekomitéen nedlægges.

Det er min opfattelse, at denne kompetence vil spille godt sammen med Ligebehandlingsnævnet, der kan behandle konkrete sager, hvor en enkelt person mener sig udsat for forskelsbehandling.

Med hensyn til spørgsmålet om Institutts kompetence mht. ligebehandling på grund af køn kan jeg henholde mig til Institutts udlægning af retstilstanden, jf. Institutts udtalelse af 23. marts 2008, der er oversendt til udvalget i forbindelse med svaret på spørgsmål 9. Udtalelsen stemmer efter min opfattelse godt overens med mit svar på AMU alm. del spørgsmål 52, hvori der i øvrigt redegøres for de institutioner mv., der udfører uafhængig forskning mv. på området for kønsdiskrimination.

Jeg vil ikke i forbindelse med behandlingen af dette lovforslag, der handler om etablering af en fælles administrativ klageadgang i alle sager om diskrimination, tage stilling til, om Institutts formelle kompetence bør udvides mht. køn, jf. Institutts anbefaling i udtalelsen.